

بهش زمانی کوردی

کۆلیژ پهروهردی شه قلاوه

زانکۆ سه لآحه ددین

بابهت دیالیکتولوجی

ناوی مامۆستا م.ی. دلال احمد صالح

سالی خویندن: ۲۰۲۲ - ۲۰۲۳

پەرتووکی کۆرس

Course Book

۱. ناوی کۆرس	کۆرسی سالانە
۲. ناوی مامۆستای بەرپرس	دلال احمد صالح
۳. بەش/ کۆلیژ	پەرەردەیی شەقلاو / بەشی کوردی
۴. پەیوەندی	نیمیل: ژمارەیی تەلەفۆن (بەپەیی ناره‌زوو): dalal.saleh@su.edu.krd
۵. یەکەیی خۆیندن (بە سەعات) لە هەفتەییەک	بۆ نموونە تیۆری: 6 پراکتیک:
۶. ژمارەیی کارکردن	دوو رۆژ لە هەفتەییەکدا
۷. کۆدی کۆرس	نیمانە
۸. پڕۆفایەلی مامۆستا	لێره مامۆستای وانەبێژ پڕۆفایەلیک دەنوو سیت لەسەر ژبانی ئەکادیمی خۆی (تەنها ئەکادیمی) یان ناماژە بە Webpage, Blog, Moodle دەکات
۹. وشە سەرکێهکان	مامۆستا، قوتابی، بابەت، هونەری گەیاندن، پێگا، شێواز، پەرەردە، فێربوون
۱۰. ناوهرۆکی گشتی کۆرس:	<p>لێره مامۆستای وانەبێژ باس لە کۆرسەکە دەکات بە شێوهریەکی گشتی کە پێویستە نەم خالانەیی خوارەوهر بگرتەوهر:</p> <ul style="list-style-type: none"> • گرنگی خۆیندنی کۆرسەکە (بابەتەکە) • تیگەیشتنی چەمکی سەرەکی کۆرسەکە • بنەما و بێردۆزی کۆرسەکە • زانیینی تەواو بە لایەنە گرنگیەکانی بابەتەکە • زانیین و تیگەیشتنی پێویست بۆ دا بین کردنی هەلی کار <p>ئەمە لە ۲۰۰ وشە کەمتر نەبیت</p> <p>گرنگی خۆیندنی ئەم کۆرسە لەوهدا دەردەکەویت، کە هۆکاری ناساندنی گشتی پڕۆسەیی پەرەردەو فێرکردن و بەش و رەگەز و پێکاتەکانیان. هەرەها چەقی کاری مامۆستا تییاندا.</p> <p>•</p> <p>لەلایەکی ترەو ناشناکردنی قوتابییان بە نامانجە پەرەردەیی و فێرکاریەکان کە خزیان لە نامانجە (مەعریفیی و وێژانیی و دەرۆن جوڵەیی) یەکاندا دەبیننەوهر. ئەمەش لەپێناو بەرچاروونی زیاتری قوتابییان تاکوو ببنە مامۆستایەکی سەرکەوتوو. هەرەها کار بۆ ئەو نامانجانە بکەن.</p> <p>بەو پێیەیی پلان رۆلی گرنگی دەگێریت لە بەرزبوونەیی رادەیی دەستکەوت لەهەر کاریکدا هەبوونی شارەزایی لە دانانی پلانی رۆژانەو مانگانەو سالانە بەهەند وەرگیراوه. هەرەها فێربوونی چۆنییتی دانانی تیئووسی پلانی رۆژانەو کاریبکردنی.</p> <p>تیگەیشتن لە جیاوازی تاکیی و سوود وەرگرتن لەپێوهری بابەتی بۆ پزێنکردنی قوتابییان و جیاوازیەکانیان و رەچاروکردنی لە فێرکردندا، هۆکاری تەندروست</p>

مامه له کردنی مامۆستایه له گهڵ فێرخوازه کانیدا.

لیهاتوویی له کۆنتۆڵکردنی پۆل و کارامهیی له بهرپۆهبردنی پۆلدا و زانینی هونهره کانی مامه لهی دروست و دادپهروهرانه و زانینی کارامهیی به کارهینانی زمانی جهسته و توانستی به کارهینانی له پۆلدا دووبهاتی تری گرنگن بۆ که سیتی مامۆستا. هۆشیاری بایهخی کات و هونهری دابهشکردنی به پیتی گرنگی و بایهخی به شهکان. زانینی چۆنیتی پرسیاردانان و پتوهه له باره کانی هه لسه نگانندی قوتابییان. بهرچاو پوونکردنی قوتابییان سه بارهت به کیشه پهروه ده بیهکان و فیزیوونی هونهری چاره سه کردنیان. سه رباری ئه مانه، ئه م کۆرسه یارمه تیه ربینت تا کو قوتابی دوا و او کردنی به که لگ وه رگرتن له م کۆرسه، که سینگی کارای نیو کۆمه ل بیت و له هه ر شوینتیک هه لی کاری بۆ په خسا تاماده ی خزمه تکردن بیت

۱۱. نامانجه کانی کۆرس

به سه رنجدان بۆ داها تووی ده رچووانی به شی کوردی له کۆلیژی پهروه ده ی شه قلاوه، ئه وه پوونده یته وه که پیشه یان وانه ییزی ده بیت له قوتابخانه کان له زمان و ئه ده بی کوردی. که واته، ئه م کۆرسه سی ته وهری سه ره کی به ئامانج ده گریت، تا کو له میانه ی ئه و جه ند ته وهره دا قوتابیان وه ک مامۆستایه کی ئایینده ئاماده بکات. ئه و سی ته وهره ش بریتیین له:

یه که م: شاره زا کردنی قوتابیانه به بنه ما گشتیی و سه ره کییه کانی پیشه ی وانه ییزی، وه ک پیداو یستیه ک تا له کرداری وانه ییزی دا پیره وییان لیکریت و که لکیان لیه ره بگریت.

دووه م: به ره مه یینانی نه وه یه کی نوپی شاره زا به زانسته نوپیه کانی لیکۆلینه وه و تیگه یشتن له فره یی ئاراسته کانی زمان و لیکۆلینه وه و تیگه یشتن له نرخ و به های زمان به گشت و ریزمانی کوردی به تایه تی.

سیه م: له م رپگه وه به ره و پشبردن و ده وه له مه ندرکردنی رۆشنیری و به رزکردنه وه ی ئاستی که یانندی په یام له ناوه نده کانی خویندن به شیوه یه ک، که ئه م وانه یه به رده وام له په یوه ندی دا ده بیت له نیوان ئه و بابه تانه ی ییشر قوتابی وه ریکرتووه له قوئاغه کانی ناوه ندی ییک به ستنه وه ی له گه ل وانه کانی کولیز.

۱۲. به پیی ئه رکه کانی قوتابی

پیویسته قوتابی له چالاکیی و به شداری نیو پۆل له تیکرپی سالی خویندن، که ئه مانه له خۆده گریت: (تاماده بوون و پابه ندبوون، سمیناری ماوه کورت سه بارهت به چه مکیکی تاییهت له نیو به رنامه ی داواکراو، خویندنه وه ی په رتووی په یوه ست به باته که و نمایشکردنی پوخته یه کی له ماوه ی (۵) خوله کدا له پۆل، تاماده یی بۆ تاقیکردنه وه ی ماوه کورت و له نا کاو شداری له راقه ی بابه ته که له نیو پۆلدا)

۱۳. رپگای وانه وتنه ره

۱. رپگای ئاماده کاریی (طریقه المحاضرة)

۲. رینگای پرسپار و ولام (طريقة الإستجواب)

۳. رینگای گفتم و گو (طريقة المناقشة)

۴. رینگای ریزنه‌ی هزری، (کاراکردنی قوتابی له بیرکردنه‌وه له روی ئاسویی و ستوونی).

۵. پیرویکردن له رینگای به گروپ فیئرکردن، به‌ره‌چاواکردنی شوین و بابه‌ت

تیببسی: - ئەم رینگایانە‌ی سەر‌وه له‌به‌ره‌چاوا گیراون و به‌ گونجاو زانراون تا له‌ میانە‌یاندا وانە‌ی ئەم کۆرسە بو‌تریتە‌وه. به‌لام سە‌بارە‌ت به‌شیواز، هە‌ولده‌ده‌م پیرویی له‌باشترین شیواز بو‌ هە‌ریه‌که‌یان بکه‌م و که‌لک له‌ شیوازی تاییه‌تی خۆم وه‌ربگرم.

۱۴. سیسته‌می هە‌لسه‌نگاندن

یه‌که‌م: له (۴۰٪) نمره‌گان، تاییه‌ته به‌ کۆشی کورسی دووهم .

دووهم: له (۶۰٪) نمره‌گان، تاییه‌ته به‌ تاقیکردنه‌وی کۆتایی کورسی دووهم که‌ گاتی دیاریکردن و ده‌ستپیکردنی له‌گاتی خۆی دیاری ده‌کری‌ت.

۱۵. دەر‌نه‌نجامه‌کانی فیربوون

خوینکاری به‌ریز..

وه‌رگرتنی ئەم کۆرسە به‌ته‌واوی له‌لایه‌ن به‌ریزتانە‌وه، به‌و مه‌رجه‌ی ئاماده‌یی و پابه‌ندی ته‌واوت هه‌ییت له‌گه‌لیدا، هه‌روه‌ها به‌سه‌رنجه‌وه به‌شداری تیدا بکه‌یت و به‌دواداچوونت هه‌ییت بو‌ سه‌ره‌چاوه‌کانی، ئە‌وا به‌دلتیاییه‌وه له‌چە‌ند لایه‌نی‌که‌وه گه‌ش ده‌که‌یت، که‌ بریتین له‌م لایه‌ن و بو‌ارانه‌ی ژیان‌ت:

یه‌که‌م: لایه‌نی مه‌عریفی: ئەم کۆرسە زانیاری و چه‌مک و زاراوه‌یه‌کی زۆرت پی‌ ئاشنا ده‌کات سە‌بارە‌ت به‌ پیشه‌ی مامۆستایه‌تی و په‌گه‌ز و پیچکه‌ینه‌ره‌ سه‌ره‌کیه‌کانی په‌روه‌رده‌و فیئرکردن و هونه‌ره‌کانی وانە‌وتنه‌وه.

دووهم: لایه‌نی ده‌روونی: ته‌واوکردنی ئەم کۆرسە هه‌ییزکی ده‌روونی باشه‌ بو‌ متمانه‌به‌خۆبوون، ئاماده‌یی ویزدان‌یی و شه‌یدایی بو‌ کارکردن له‌ پیشه‌ی مامۆستایه‌تی. ئە‌مه‌ش به‌ هۆی رچه‌شکینی به‌ره‌سته‌کانی وه‌ک ترس و شه‌رم له‌گاتی گه‌توگو و پیشکه‌شکردنی بابه‌ت. سییه‌م: بواری کۆمه‌لایه‌تی: ئەم کۆرسە فییری هونه‌ری مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل جیاوازییه‌کان‌ت ده‌کات. هه‌روه‌ها هانت ده‌دات که‌ کارلیکی ئە‌رین و گونجانی ته‌ندروست بکه‌یت له‌گه‌ل ئە‌و شوین و ناوه‌نده‌ی که‌ تیدا ده‌ست به‌کارده‌ییت.

چواره‌م: هه‌لی کار: به‌ته‌واوکردنی ئەم کۆرسە قوتابی ئاماده‌یی ئە‌وه‌ی بو‌ دروست ده‌ییت که‌وا له‌هه‌ر شوینی‌ک هه‌لی کار هه‌ییت نزیک له‌تاییه‌مه‌ندییه‌که‌ی، ئە‌م لێی سوودمه‌ند ییت و بتوانی‌ت سه‌رکه‌وتن به‌ده‌ست به‌ییت.

۱۶. لیستی سه‌ره‌چاوه

۱- فوئاد حه‌مه‌ خورشید(۲۰۰۸)، زمانی کوردی و دیالیکته‌کانی، شیکردنه‌وه‌یه‌کی جوگرافی، چاپی یه‌که‌م، سلیمانی.

۲- کامل حسن به‌صیر، کوردستان موکریان، سادق به‌هائه‌دین ئامیدی، حه‌مه‌ ئه‌مین هه‌ورامی(۱۹۸۷)، زاره‌گوردییه‌گان، زانکۆی سه‌لاحه‌ددین، هه‌ولێر.

٣- محهمهد ئەمىن هه‌ورامى (١٩٨١) زارى زمانى كوردى له ته‌رازووى به‌راورد دا، به‌غدا.

٤- محهمهد معروف فتاح (١٩٩٠) زمانه‌وانى.

٥- عه‌بدولواحيد موشير دزه‌يى (٢٠١١) زاره كوردىيه‌كان، هه‌ولير.

٦- ره‌فيق شوانى، (٢٠٠٦)، زمانى كوردى و شوپنى له‌ناو زمانه‌كانى جيهان، هه‌ولير.

٧- رفيق شوانى (٢٠٠١)، چه‌ند بابه‌تيكى زمان و ريزمانى كوردى، چاپى يه‌كه‌م، چاپخانه‌ى وزاره‌تى په‌روه‌رده، هه‌ولير.

٨- كامل حسن به‌سير و ئەوين ديتر (١٩٨٧)، زاره كوردىيه‌كان، چاپخانه‌ى زانكوى صلاح الدين، هه‌لير.

٩- عه‌بدوله‌ناف ره‌مه‌زان ئەحمهد (٢٠٠٩)، ئەتله‌سى زمانى (هه‌ريئى كوردستان عيراق وه‌ك نمونه) نامه‌ى ماسته‌ر،

كوليژى زمان، زانكوى سه‌لاحه‌ددين هه‌ولير.

١٧. بابه‌ته‌كان

ناوى
مامۆستاي
وانه‌بيژ

گوران له زماندا

تيوره‌كانى گورانى زمان

دابه‌شبوونى زمان و په‌يدا بوونى دياليكت (زار)

چه‌مك و پينا سه‌ى دياليكت

جو ره‌كانى دياليكت

هوكاره‌كانى دروست بوونى دياليكت

دابه‌شكردنى دياليكته‌كانى زمانى كوردى

دابه‌شبوونى جوگرافى دياليكته‌كانى زمانى كوردى

جياوازى نيوان زمان و دياليكت

به‌راورد كردنى هه‌ندىك لايه‌نى ريزمانى له نيوان زاره‌كانى زمانى كوردى (ژوو روو، ناوه‌راست) به‌ نمونه

گورانى زمان تيوره‌كانى گورانى زمان	- هه‌فته‌ى ٢
	هه‌فته‌ى ٣
	هه‌فته‌ى ٤
	هه‌فته‌ى ٥
دابه‌شبوونى زمان په‌يدا بوونى دياليكت	

		<p>تاقیکردنهوهی ٤٠٪</p> <p>جۆرهکانی دیالیکت</p>	<p>ههفتهی ٦</p>	
		<p>هۆکارهکانی دروستبوونی دیالیکت</p>	<p>ههفتهی ٧</p>	
		<p>دابهشکردنی دیالیکتهکانی زمانی کوردی</p>	<p>ههفتهی ٨</p>	
		<p>دابهشبوونی جوگرافی دیالیکتهکانی زمانی کوردی</p> <p>جیاوازی نیوان زمان و دیالیکت (زار)</p> <p>بهراوردکردنی ههندیك لایهنی ریزمانی له نیوان زارهکانی زمانی کوردی (ژوووو ، ناوهراست) به نمونه</p> <p>تاقیکردنهوهی کوتایی کورسی دووهم</p>	<p>ههفتهی ٩</p>	
			<p>ههفتهی ١٠</p>	
			<p>ههفتهی ١١</p>	
			<p>ههفتهی ١٢</p>	
			<p>ههفتهی ١٣</p>	
			<p>ههفتهی ١٤</p>	
			<p>ههفتهی ١٥</p>	

			☐ ☐ ههفتهی ١٦
			ههفتهی ٢٠ ☐
			ههفتهی ٢١
		☐	ههفتهی ٢٢
			ههفتهی ٢٣ ☐
			ههفتهی ٢٤
			ههفتهی ٢٥
			١٨. تاقیکردنهوهکان تیۆری کیوز
			١٩ - تییبینی تر قوتابییان دهتوانن نزیك له سهراوه دیاریکراوهکانی نیو ئهم کۆرس بووکه، له چوارچیوهی کۆرس بووکه که دهبرچن و بهدواداچوونی زیاتر بکهن بۆ بابهته که، ههروهها دهتوانن له سهراچاوهی ترهوه باس لهو شتانهه بکهن که من باسم کردوون..